

Національний університет
«Одеська Юридична Академія»

Факультет прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)

Кафедра криміналістики, судових експертиз
та поліграфології

Національний центр судових експертиз
при Міністерстві юстиції
Республіки Молдова

Міжнародна громадська організація
«Конгрес Криміналістів»

Одеський науково-дослідний
Інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТЬОГО:
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ,
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ,
ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ»

м. Одеса

05 червня 2026 року

КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО: ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

5 червня 2026 р.

*Одеса
2026*

CRIMINALISTICS OF THE FUTURE: DIGITAL INNOVATIONS, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, GLOBAL CHALLENGES AND THREATS

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

5 June 2026

*Odesa
2026*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 20 від 12 червня 2026 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №4 від 22 червня 2026 року)*

Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози: збірник матеріалів міжнар. наук.–практ. конф. (м. Одеса, 5 черв. 2026 р.) / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, В. Шепітько, Д. Колодін, А. Колодіна Л. Аркуша, та ін.]; Нац. ун–т «Одеська юридична академія», кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології; Національний центр судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова; Одеський науково–дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, Міжнародна громадська організація «Конгрес криміналістів». Одеса: НУ «ОЮА», 2026. 564 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково–практичної конференції «Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози», проведеної 5 червня 2026 року Національним університетом «Одеська юридична академія» за участю українських та іноземних науковців, судових експертів, представників правоохоронних органів, практиків, приватних експертів і здобувачів наукових ступенів. Матеріали присвячено криміналістичним інноваціям, цифровим технологіям, штучному інтелекту, розслідуванню злочинів у кіберпросторі, кримінально–правовим і кримінологічним викликам цифровізації, а також кримінально–процесуальним, оперативнорозшуковим та криміналістичним аспектам документування злочинів у цифровий час.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та дотримання принципів академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

© Автори статей, 2026

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 20, June, 12, 2026)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 4, June, 22, 2026)*

Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 5 June 2026) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, V. Shepitko, A. Kolodina, D. Kolodin, L. Arkusha, et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine; International Public Organization «Congress of Criminalists». Odesa: NU «OLA», 2026. 564 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats», held on 5 June 2026 by the National University «Odesa Law Academy». The conference brought together Ukrainian and foreign scholars, forensic experts, representatives of law enforcement agencies, practitioners, private experts and postgraduate researchers. The materials cover criminalistics innovations, digital technologies, artificial intelligence, expert support for justice, investigation of crimes in cyberspace, criminal law and criminological challenges of digitalization, as well as criminal procedure, operational–search and criminalistics aspects of documenting crimes in the digital age.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high–quality academic contributions and adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2026

© Authors of articles, 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПРОКУРАТУРИ ТА СЛІДСТВА
(КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ)
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ТА ПОЛІГРАФОЛОГІЇ
(м. Одеса, Україна)**

**NATIONAL UNIVERSITY «ODESA LAW ACADEMY»
FACULTY OF PROSECUTION AND INVESTIGATION
(CRIMINAL JUSTICE)
DEPARTMENT OF CRIMINALISTICS, FORENSIC EXAMINATIONS AND
POLYGRAPHOLOGY
(Odesa, Ukraine)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
NATIONAL CENTRE OF JUDICIAL EXPERTISE
MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
(Chişinău, Republic of Moldova)**

**ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО–ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
(м. Одеса, Україна)
ODESA SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE
OF FORENSIC EXAMINATIONS
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE
(Odesa, Ukraine)**

**МІЖНАРОДНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«КОНГРЕС КРИМІНАЛІСТІВ»
(Україна)
INTERNATIONAL PUBLIC ORGANIZATION
«CONGRESS OF CRIMINALISTS»
(Ukraine)**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Сергій КІВАЛОВ – Президент Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., академік;

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Денис КОЛОДІН – декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Лариса АРКУША – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор.

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

Ольга КАТАРАГА – директор Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії, д.ю.н.;
Пьотр ПЄТКОВИЧ – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
Дмитро КІШКО – директор Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України;
Антоніна ЧЕРЕМНОВА – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
Валерій ШЕПІТЬКО – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Дар'я МІНЧЕНКО – начальник відділу міжнародних зв'язків Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія», к.біол.н.;
Сергій СТАРОДУБОВ – декан факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Богдан ФАСІЙ – декан факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Євген ХИЖНЯК – декан факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент

- Віктор ЦИТРЯК** – заступник декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ГОЛОВА РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Вікторія ГРИНЕВИЧ** – в.о. директора Центру поліграфологічних досліджень та тестування, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Ірина ПИШНЕНКО** – провідний фахівець відділу ліцензування, акредитації та забезпечення якості освіти, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИПУСК / УКЛАДАЧІ:

- Лариса АРКУША** – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
- Антоніна ЧЕРЕМНОВА** – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
- Пьотр ПЕТКОВИЧ** – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
- Валерій ШЕПІТЬКО** – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ТКАЧЕНКО Наталія.....208
ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК СУДОВО–ЕКСПЕРТНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

ЦЕЛУЙКО Михайло, УСЕНКО Олена.....212
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У
СФЕРІ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В УКРАЇНІ

ЦІЛЬМАК Олена.....216
КОГНІТИВНІ ВИКРИВЛЕННЯ У МЕХАНІЗМІ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ
СЛІДІВ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ШАНИГІН Антон, ВОЛОШИНА Владлена, АЛЬ–ФАЙЮМИ
Халед.....221
ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я: ВИКЛИКИ
КІБЕРБЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТУ МЕДИЧНИХ ДАНИХ

СЕКЦІЯ 3.

ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ **У КІБЕРПРОСТОРІ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ** **АКТИВІВ**

ВЕЛИЧКО Юлія.....225
ПЕРСПЕКТИВИ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ТА
ДОСЛІДЖЕНЬ З ПИТАНЬ ДЕКЛАРУВАННЯ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ, ОТРИМАНИХ ВІД ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ

ВОЗНЯК Олег.....230
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНИХ ЕКСПЕРТИЗ ЗТП НА
ПЕРЕЇЗДАХ: НОРМАТИВНО–ТЕХНІЧНИЙ ПОГЛЯД ЕКСПЕРТА–
ЗАЛІЗНИЧНИКА

ГОЛОВА Інна, МЕНЗУЛ Оксана.....236
ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ ПОСЛУГ У СУДОВІЙ ЕКСПЕРТИЗИ

ДЕРЕЧА Андрій, АБРОСІМОВ Тарас.....240
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У
СУДОВОМУ ДОСЛІДЖЕННІ КОМП'ЮТЕРНИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ

ДИКИЙ Олег.....	245
КІБЕРКРИМІНАЛІСТИКА ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ З БЕЗПЕКИ	
ЄВСЮКОВ Олександр.....	249
ЦИФРОВІ ОБ'ЄКТИ В СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	
KIOSE Michael.....	253
PROSPECTS OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN RESEARCHING TITANIUM, ALUMINUM AND MAGNESIUM ALLOY POWDER AS DUAL-USE GOODS	
ЛУЩИК Ігор, ТЯПКІН Анатолій.....	258
ШЛЯХИ ВЗАЄМОДІЇ ВЕЛИКИХ МОВНИХ МОДЕЛЕЙ І СУДОВОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	
МІНЯЙЛО Анатолій, ДМИТРЕНКО Людмила, МІНЯЙЛО Надія.....	263
ІНЖЕНЕРНО-ЕКОЛОГІЧНА ЕКСЕРТИЗА – ВАЖЛИВА ЛАНКА ПРОТИДІЇ ЕКОЛОГІЧНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ	
ПРОГ Олександр.....	268
ОСОБЛИВОСТІ ВИЛУЧЕННЯ ВОЛАТИЛЬНИХ ДАНИХ З ІОТ-ПРИСТРОЇВ	
РАДЕЦЬКИЙ Сергій.....	273
ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТІВ, РОЗМІЩЕНИХ У ВІДКРИТОМУ ДОСТУПІ	
СТАУРСЬКА Олександра.....	278
АВТОМАТИЗАЦІЯ ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У КРИМІНАЛІСТИЦІ: ВІД КЛАСИЧНИХ МЕТОДИК ДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ АЛГОРИТМІВ	
ХАМУЛА Дмитро.....	283
ДО ПИТАННЯ АТРИБУЦІЇ КАХЕЛЬНОЇ КАМІНО-ПЕЧІ З ГРИФОНАМИ В БУДИНКУ М. ПІДГОРСЬКОГО В КИЄВІ	
ЧАБАНЕЦЬ Тетяна, МАКАРЕЦЬ Альбіна.....	287
НАТУРНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ У СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧІЙ ЕКСПЕРТИЗИ ЯК ОСНОВА ІДЕНТИФІКАЦІЇ, ДЕФЕКТОСКОПІЇ ТА ПАРАМЕТРИЧНОГО ПІДБОРУ АНАЛОГІВ	
ЧЕРЕМНОВА Антоніна.....	293
СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА В СИСТЕМІ ДОКАЗУВАННЯ: РОЛЬ, ФУНКЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	

Секція 3
ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У
КІБЕРПРОСТОРІ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.33545>

Величко Юлія

*старший судовий експерт Науково–дослідного центру незалежних судових експертиз Міністерства юстиції України,
м. Київ, Україна*

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3642-7977>

e-mail: yuliiavelychko7@gmail.com

ПЕРСПЕКТИВИ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ
ЕКСПЕРТИЗ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ З ПИТАНЬ ДЕКЛАРУВАННЯ ТА
ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ, ОТРИМАНИХ ВІД
ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ

У тезах розглянуто статистику використання фізичними особами – резидентами України віртуальних активів (криптовалюти). Проаналізовано нормативно–правові та законодавчі акти, а також законопроекти, що розглядаються Верховною Радою України, з питань регулювання ринку віртуальних валют та оподаткування доходів за операціями з купівлі–продажу криптоактивів. Змодельовано потенційні напрями дослідження в межах судових економічних експертиз з врахуванням напрямів регулювання ринку криптоактивів.

Ключові слова: віртуальні активи, криптоактиви, оподаткування доходів, судова економічна експертиза, напрями економічних досліджень.

Velychko Yuliia

*Senior Forensic Expert of the Scientific research center of independent forensic
of the Ministry of justice of Ukraine,
Kyiv, Ukraine*

PROSPECTS FOR CONDUCTING FORENSIC ECONOMIC
EXPERTISE AND RESEARCH ON THE ISSUES OF DECLARING AND
TAXING INCOME OF INDIVIDUALS OBTAINED FROM VIRTUAL ASSETS

The theses consider statistics on the use of virtual assets (cryptocurrencies) by individuals – residents of Ukraine. The regulatory and legislative acts, as well as draft laws considered by the Verkhovna Rada of Ukraine, on the regulation of the virtual currency market and taxation of income from transactions on the purchase and sale of crypto assets are analyzed. Potential areas of research within the framework of forensic

economic examinations are modeled, taking into account the areas of regulation of the crypto asset market.

Key words: virtual assets, cryptoassets, income taxation, forensic economic expertise, areas of economic research.

Відповідно до статистичної інформації, наявної у відкритих джерелах даних, Україна входить до числа країн-лідерів за масштабами використання криптовалют.

Зокрема, відповідно до Звіту «Регіональні економічні перспективи» Європейського банку реконструкції та розвитку, опублікованого у вересні 2025 року [1] наведено наступну інформацію:

- більше 10% українців володіли криптовалютою у 2023 році;

- з липня 2023 року по липень 2024 року надходження криптовалют в Україну становили 106 млрд доларів при витратах на придбання біткоіна орієнтовно на суму 882 млн доларів (за оцінкою ЄБРР).

Також, відповідно до статті американської аналітичної компанії Chainalysis «Глобальний індекс впровадження 2024 року: регіон Центральної та Південної Азії та Океанії (CSAO) лідирує у світі за рівнем глобального впровадження криптовалют» від 11.09.2024р. [2], Україна займала 6-те місце в світі за рівнем впровадження криптовалют у 2024 році після таких країн, як Індія, Нігерія, Індонезія, США та В'єтнам.

Крім того, відповідно до результатів опитування, проведеного міжнародною компанією Ipsos та криптобіржею WhiteBIT, опублікованого 24.09.2025р. ресурсом Incrypted [3], криптовалюти увійшли до п'ятірки найбільш популярних фінансових інструментів в Україні поряд із банківськими рахунками, депозитами та нерухомістю.

Згідно з опитуванням, для багатьох українців криптовалюти вже не є виключно інструментом трейдингу. Найбільш поширені сценарії використання цифрових активів такі:

- трейдинг – 57%;

- довгострокове зберігання активів – 52%;

- захист заощаджень від інфляції – 51%;

- щоденні фінансові операції та перекази [3].

Також, за даними Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК), відповідно до інформації, наведеної в Щорічних деклараціях осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прослідковується тенденція до зростання кількості криптоактивів у декларантів, а саме за період 2022–2024 роки декларувались наступні показники:

- у 2022 році криптоактиви – у 1320 деклараціях на суму 371 млн грн;

- у 2023 році криптоактиви – у 1710 деклараціях на суму 526 млн грн;

- у 2024 році криптоактиви – у 2200 деклараціях на суму 786 млн грн.

Метою використання криптоактивів, виходячи з тенденцій ринку віртуальних активів, є напрямки: зберігання коштів в криптовалюті; проведення розрахунків; отримання доходу від інвестування за результатами операцій купівлі–продажу.

Згідно з положеннями Розділу IV. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ Податкового кодексу України від 02.12.2010р. №2755–VI [4] визначено, що:

–платниками податку на доходи фізичних осіб є фізичні особи–резиденти, які отримують доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи (ст.162);

–об'єктом оподаткування є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід та доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання) (ст.163);

Відповідно до положень статей Кодексу, а саме ст. 164, пп 166.2.1. п. 166.1 ст. 166, п.16¹ підрозділу 10 розділу XX передбачена база оподаткування доходу та податкові знижки, а також порядок оподаткування доходів фізичних осіб військовим збором.

Станом на зараз, положення податкового законодавства України не містять чіткого алгоритму щодо оподаткування доходів, що виникають від операцій з віртуальними активами.

У вересні 2025 року Верховна Рада України прийняла у першому читанні законопроект №10225–д, яким пропонується легалізувати володіння та операції з криптовалютами. Відповідно до законопроекту, визначається роль віртуальних активів, регламентування роботи ринку криптоактивів та порядок їх оподаткування.

Відповідно до даних офіційного сайту Верховної Ради України [5], метою законопроекту є створення правової основи для регулювання обороту віртуальних активів в Україні, забезпечивши їх легальне використання, оподаткування та захист прав учасників ринку.

Також, між Міжнародним валютним фондом та Україною укладено Меморандум (програму) щодо розширеного фінансування України на 2026–2029 роки МВФ, яка 26.02.2026 була затверджена Радою виконавчих директорів МВФ.

Пунктом 21 Меморандуму визначено обов'язок до ухвалення Верховною Радою України у 2026 році пакету податкових заходів, зокрема, щодо оподаткування доходів, отриманих через цифрові платформи.

Таким чином, на сьогодні в Україні розробляються відповідні законодавчі та нормативно–правові акти щодо регулювання ринку криптоактивів, в тому числі з подальшим оподаткуванням доходів фізичних осіб, що отримується від таких операцій.

Згідно з положеннями розділу III Науково–методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджених Наказом Міністерства юстиції України №53/5 від 08.10.1998р. [6],

одним з напрямків досліджень (завданнями) при проведенні судових економічних експертиз та економічних досліджень є наступне:

– документальної обґрунтованості окремих елементів податків та зборів, визначених платником у відповідних деклараціях (розрахунках, звітах).

Таким чином, при внесенні відповідних змін до податкового законодавства та визначення порядку оподаткування доходів фізичних осіб, що отримуються від операцій з криптоактивами, показники, що декларуються суб'єктами декларування, також у випадку необхідності можуть бути предметом дослідження судових економічних експертиз та економічних досліджень.

Положеннями законопроектів визначено декларування власником криптоактивів такого майна та сплати податків, виходячи не з факту володіння активами, а із прибутку, що виникає за результатами звітного року.

Тобто, підсумовуючи вищевикладене, напрямами дослідження при проведенні економічних експертиз будуть наступні:

– дослідження документальної обґрунтованості об'єкту оподаткування та розміру задекларованого і сплаченого до бюджету податку на доходи фізичних осіб та військового збору за операціями з купівлі–продажу криптоактивів за результатами звітного податкового періоду (року);

– дослідження витрат, понесених платником податків на придбання криптоактиву на підставі розрахункових документів;

– дослідження доходу, отриманого платником податків від реалізації криптоактиву за результатами «виходу у фіат» – продажу за звичайні (не цифрові) гроші;

– дослідження різниці між доходами та витратами (прибутку) у гривневому еквіваленті.

Також, в окремих випадках, з метою забезпечення вихідних даних для проведення економічних експертиз (інформація про рух активів та коштів на електронних гаманцях), попередньо можливими є проведення експертиз з інших галузей знань, зокрема, комп'ютерно–технічних.

Враховуючи вищевикладене, станом на зараз є можливим окреслення потенційних напрямів економічних досліджень та судових економічних експертиз, що будуть проводитися в рамках судових справ та досудових розслідувань з питань повноти декларування та сплати податків фізичними особами за результатами операцій з купівлі–продажу віртуальних активів, при відповідному затвердженні органами законодавчої влади України законів та змін до податкового законодавства.

Перелік використаних джерел:

1.Звіт: «Regional economic prospects» European Bank for Reconstruction and Development. September 2025. Режим доступу: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/publications/economics/rep/under-pressure.html>.

2.Стаття Chainalysis: The 2024 Global Adoption Index: Central & Southern Asia and Oceania (CSAO) Region Leads the World in Terms of Global Cryptocurrency Adoption. 11.09.2024. Режим доступу: <https://www.chainalysis.com/blog/2024-global-crypto-adoption-index/>.

3.Стаття Incrypted: Кriptoактиви увійшли у топ-5 інвестицій фінансово активних українців – дослідження. 24.09.2025. Режим доступу: <https://incrypted.com/ua/kryptoaktyvy-uvijshly-u-top-5-investytsij-finansovo-aktyvnyh-ukrajintsiv-doslidzhennja/>.

4.Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755–VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

5.Результати засідання Комітету з питань цифрової трансформації. Прес-служба Апарату Верховної Ради України. 19.08.2025р. Режим доступу: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/265061.html.

6.Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджені Наказом Міністерства юстиції України №53/5 від 08.10.1998р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.